

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Oslo, 12. januar 2023

Verneforslag for nasjonalpark i Østmarka - høringsuttalelse

Vi viser deres brev av 14.10.2022 med høring av verneforslag for nasjonalpark i Østmarka, (deres ref. 2019/21036).

Norsk Friluftsliv representerer de 18 største frivillige friluftslivsorganisasjonene i Norge med til sammen nærmere 1 million medlemskap og rundt 5.000 lokale lag og foreninger. En av hovedoppgavene for Norsk Friluftsliv er å ivareta allemannsretten og det enkle og naturvennlige friluftslivets vilkår i Norge, herunder forvaltning av viktige friluftsområder og vern av natur.

Friluftsliv er Norges desidert største fritidsaktivitet og har svært stor betydning for folks livskvalitet, identitet, bolyst og folkehelse. Skogen er kanskje den viktigste friluftslivsarenaen, og Østmarka er et svært viktig friluftslivsområde for svært mange mennesker. Norsk Friluftsliv har derfor støttet forslaget om opprettelse av en nasjonalpark i Østmarka under følgende forutsetninger:

- friluftsliv blir en sentral del av verneformålet, og at hensynet til friluftslivet, herunder det høstingsbaserte friluftslivet, gjenspeiles i verneforskriften,
- vern ikke er til hinder for fortsatt vedlikehold og merking av stier og gamle ferdselsårer,
- vern ikke er et hinder for vedlikehold og oppkjøring av eksisterende skiløyper,
- vern ikke er til hinder for opprettholdelse av dammer som er viktig for friluftslivet, blant annet som bade- og skøytedammer,
- vern ikke legger unødvendige og ikke-begrunnede restriksjoner på friluftslivet, og til hinder for organiserte turer og orienteringsløp, som ikke er til vesentlig skade på naturverdiene,
- vern ikke legger unødvendige hindringer for nødvendige søk- og redningsøvelser i området,
- eksisterende verneområder i Østmarka ikke får svekket vern på grunn av endring til nasjonalpark.

Det er lagt fram tre alternative forslag til vern, der det totale arealet er det samme for alle tre alternativene, (ca. 73,4 km²):

- Alternativ 1: En tredelt nasjonalpark (ca. 54,1 km²), inkludert dagens Østmarka naturreservat, og friluftslivsvern (ca. 19,3 km²)
- Alternativ 2: En noe mindre nasjonalpark (ca. 45,1 km²), inkludert dagen Østmarka naturreservat, naturreservat (ca. 8,9 km²) og friluftslivsvern (ca. 19,3 km²)
- Alternativ 3: Et stort naturreservat (ca. 54,1 km²), inkludert dagen Østmarka naturreservat og friluftslivsvern (ca. 19,3 km²).

Østmarka er, som vi påpekte innledningsvis, et viktig friluftslivsområde for svært mange mennesker. Det er derfor viktig å sikre tilgang og bruk til disse områdene på en måte, som sikrer støtte og forståelse for vern i befolkningen og fra friluftslivsorganisasjonene, som har aktiviteter i området. Norsk Friluftsliv oppfatter at natur- og friluftslivsorganisasjonene som har interesser og aktivitet i Østmarka, er fornøyd med den dialogen Statsforvalteren har hatt med dem i utformingen av verneplanforslaget.

Norsk Friluftsliv støtter vern av Østmarka etter alternativ 1, som vi mener er det alternativet, som på en helhetlig måte, best ivaretar natur- og friluftslivsinteressene i området.

Vi mener forslaget til verneforskrifter for nasjonalparken og friluftslivsområdet i all hovedsak ivaretar de forutsetningene vi har satt for å kunne støtte et vern. I tillegg til dette har vi følgende merknader eller kommentarer, som det også må tas hensyn i det videre arbeidet med vernet:

- Markaloven er viktig for bevaring av alle markaområdene rundt Oslo. Opprettelse av Østmarka nasjonalpark må derfor ikke føre til at markalovens betydning blir svekket.
- Det er viktig med en helhetlig og brukervennlig forvaltning av hele marka rundt Oslo. Vi mener derfor det er viktig at det kun blir ett forvaltningsorgan å forholde seg til, uavhengig om området forvaltes etter markaloven eller naturmangfoldloven.
- Forvaltningsorganet må ha kapasitet til å saksbehandle forespørsler og søknader m.m. på en rask og effektiv måte, for eksempel med en maksimal behandlingstid på tre uker, slik at dette ikke blir et hinder for friluftslivsorganisasjonenes ønskede aktiviteter i området.
- For å ivareta natur- og friluftslivsinteresser på en best mulig måte, må det settes av nok ressurser til besøksforvaltning.
- I forslag til forskrift for nasjonalparken står det at større arrangementer krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten (§ 7) og i forslag til forskrift for friluftslivsområde står det at bruk av friluftslivsområdet til større arrangementer er forbudt (§ 3, bokstav e), men at dette kan gis tillatelse til større arrangementer (§ 7, bokstav m). Det er ikke definert i forskriftene hva som menes med større arrangementer, men på høringsmøtet på Skullerudstua 26. oktober, mener vi det ble det antydnet et antall på 50 personer. Norsk Friluftsliv har forståelse for at forvaltningsmyndigheten ønsker å ha en viss kontroll med aktivitetene i området, men vi mener dette antallet er altfor lavt. I dialog med Miljødirektoratet i 2020, om utforming av verneforskrifter, spilte Norsk Friluftsliv inn, sammen med flere av våre medlemsorganisasjoner, at større arrangementer normalt bør være arrangementer med over 200 deltakere. I tillegg mente vi at årlige arrangementer med over 200 deltakere bør være tillatt, forutsatt at det er inngått en avtale mellom forvaltningsmyndigheten og arrangør. Dette mener vi bør tas inn i forskriftene, særlig i forskriften for friluftslivsområdet, som er ment å ta vare på området for friluftslivet nær der folk bor.
- I forslag til forskrift for nasjonalparken står det at organisert ferdsel, som utgjør en mulig fare for skade på verneverdiene, krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten (§ 7). Norsk Friluftsliv mener det er viktig at medlemmer i frivillige lag og foreninger, skoleelever og studenter blir tatt med på tur i verneområdene, og på den måten får et positivt forhold til

disse områdene, noe som vil være et viktig bidrag til å sikre en framtidsetta forvaltning av verneområdene spesielt, men også for naturen generelt. De er derfor viktig at vernebestemmelsene ikke fører til unødvendige restriksjoner eller hindringer på denne type arrangementer.

- Turorientering er en viktig aktivitet, som får mange ut på tur, og det er både positivt og viktig at dette er tillatt i området. Vi mener det i utgangspunktet ikke er nødvendig med årlig drøftingsmøter om dette, særlig for friluftslivsområdet, der hensikten jo nettopp er å ivareta friluftslivets interesser. Vi foreslår derfor at dette tas ut av forskriften for friluftslivsområdet. Dersom man velger å opprettholde det årlige møtet, som forslaget til forskrifter forutsetter, må disse gjennomføres på en enkel, effektiv og ubyråkratisk måte og i god tid før sesong, slik at planlegging og gjennomføring blir så enkel som mulig.
- Ifølge forslagene til forskrifter for nasjonalparken og friluftslivsområdet kan det gis tillatelse til omlegging og utbedring av eksisterende løyper og stier. Klimaendringer kan gjøre behovet for omlegging av stier og løyper i større framtida. Det er derfor viktig at forvaltningsmyndigheten har en praktisk og fleksibel holdning til denne problemstillingen når dette blir aktuelt.
- I forslagene til forskrifter for nasjonalparken (§ 9) og friluftslivsområdet (§ 6) er det listet opp en rekke aktiviteter av stor samfunnsmessig betydning som vernebestemmelsene ikke er til hinder for. I disse bestemmelsene mener vi «søk» også må tas inn, slik at det står «.....brannvern-, søk-, rednings- og oppsynsvirksomhet,».

Vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Bente Lier
generalsekretær

Hans Erik Lerkelund
fagsjef naturforvaltning